

Nové možnosti rozvoje vzdělávání na Technické univerzitě v Liberci

Specifický cíl A2: Rozvoj v oblasti distanční výuky, online výuky a blended learning

NPO_TUL_MSMT-16598/2022

Pedagogika

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Národní
plán
obnovy

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Úloha výchovy v sociálním a ekonomickém životě společnosti

- Výchova hraje nezastupitelnou roli v utváření sociálního života společnosti. Zahrnuje procesy formování individuálního charakteru a rozvoje dovedností, které jsou nezbytné pro fungování v kolektivu a interakci s ostatními.

Klíčové aspekty vlivu výchovy na sociální život I

Socializace:

- **Osvojení norem a hodnot:** Výchova zprostředkovává jedincům normy a hodnoty, které jsou sdíleny v dané společnosti. To zahrnuje pravidla chování, morální principy a etické standardy.
- **Rozvoj sociálních dovedností:** Výchova podporuje rozvoj sociálních dovedností, jako je komunikace, empatie, spolupráce, řešení konfliktů a respekt k druhým. Tyto dovednosti jsou nezbytné pro budování zdravého a funkčního sociálního života.
- **Tvorba identity:** Výchova hraje důležitou roli v utváření identity jedince. Pomáhá mu pochopit jeho roli ve společnosti a rozvíjet jeho sebeúctu a sebedůvěru.

Klíčové aspekty vlivu výchovy na sociální život II

Aktivní občanská participace:

- **Vzdělání a zodpovědní občané:** Kvalitní výchova podporuje rozvoj zodpovědných občanů, kteří se aktivně zapojují do dění ve své komunitě a v širší společnosti.
- **Kritické myšlení a participace na rozhodování:** Výchova učí jedince kriticky myslet, analyzovat informace a aktivně se zapojovat do rozhodovacích procesů. To je důležité pro fungování demokratické společnosti.
- **Společenská soudržnost a tolerance:** Výchova podporuje toleranci k rozmanitosti, respektování lidských práv a posiluje sociální soudržnost v rámci společnosti.

Klíčové aspekty vlivu výchovy na sociální život III

Prevence sociálních patologií:

- **Snížení kriminality:** Dobře vzdělaní a integrovaní jedinci jsou méně náchylní k antisociálnímu chování a páchání trestné činnosti.
- **Předcházení závislostem:** Výchova hraje důležitou roli v prevenci závislostí, jako je drogová závislost, alkoholismus a gambling.
- **Podpora duševního zdraví:** Kvalitní výchova podporuje duševní zdraví a odolnost jedinců vůči stresu a náročným životním situacím.

Úloha výchovy v ekonomickém životě společnosti I

Rozvoj lidského kapitálu:

- **Investice do dovedností:** Kvalitní vzdělání a rozvoj dovedností jsou nezbytné pro budování lidského kapitálu, který je klíčový pro ekonomický růst. Vzdělaní jedinci jsou produktivnější, inovativnější a lépe se adaptují na měnící se požadavky trhu práce.
- **Zvyšování produktivity:** Zvýšení úrovně vzdělání a dovedností vede k růstu produktivity práce, což se promítá do celkového ekonomického růstu a prosperity.
- **Podpora inovací:** Vzdělaní a kreativní jedinci jsou hybnou silou inovací, které vedou k rozvoji nových technologií, produktů a služeb.

Úloha výchovy v ekonomickém životě společnosti II

Snížení nerovností:

- **Zlepšení socioekonomického statusu:** Vzdělání umožňuje lidem z nízkopříjmových prostředí a znevýhodněných skupin zlepšit své životní šance a dosáhnout většího socioekonomického statusu. To snižuje nerovnosti a podporuje spravedlivější společnost.
- **Zvýšení mobility:** Vzdělání otevírá dveře k lepším pracovním příležitostem a zvyšuje sociální mobilitu, čímž umožňuje lidem posunout se na společenském žebříčku.
- **Sociální stabilita:** Nižší nerovnosti vedou k větší sociální stabilitě a snižují riziko sociálních konfliktů.

Úloha výchovy v ekonomickém životě společnosti III

Efektivní fungování trhu práce:

- **Kvalifikovaná pracovní síla:** Dobře vzdělaná pracovní síla s požadovanými dovednostmi usnadňuje fungování trhu práce a snižuje nezaměstnanost.
- **Přizpůsobivost trhu:** Vzdělaní jedinci se lépe adaptují na změny v poptávce po práci a dokáží se rekvalifikovat v případě potřeby.
- **Podpora podnikání:** Vzdělání podporuje rozvoj podnikatelských dovedností a motivuje k zakládání vlastních firem, čímž se stimuluje ekonomická aktivita.

Dynamika proměn a výchova.

- Současný svět se vyznačuje dynamikou proměn v nejrůznějších oblastech, od technologií a ekonomiky až po kulturu a sociální struktury. Tyto proměny kladou nové nároky na systémy vzdělávání a výchovy i na samotné pedagogy.

Výchova v dynamickém světě

- **Příprava na neznámou budoucnost:** Tradiční přístupy k výchově se zaměřovaly na předávání znalostí a dovedností, které byly relevantní v daném čase. V dnešním dynamickém světě je však nutné připravovat žáky na neznámou budoucnost a vybavit je kompetencemi, které jim umožní adaptovat se na měnící se podmínky a uspět v nejrůznějších profesích.
- **Rozvoj klíčových kompetencí:** Klíčovými kompetencemi pro život v 21. století jsou kritické myšlení, kreativita, komunikace, spolupráce, řešení problémů, digitální gramotnost a adaptabilita. Tyto kompetence by měly být rozvíjeny napříč všemi oblastmi vzdělávání.
- **Učení se učit:** Schopnost učit se novým věcem a neustále se rozvíjet je klíčová pro celoživotní úspěch. Vzdělávací systémy by měly podporovat učení se učit a motivovat žáky k celoživotnímu vzdělávání.
- **Inkluzivní vzdělávání:** Všechny děti by měly mít přístup ke kvalitnímu vzdělání bez ohledu na jejich pozadí, schopnosti a potřeby. Vzdělávací systémy by měly být inkluzivní a podporovat rozvoj všech žáků.

Pedagogové v roli průvodců

Pedagogové hrají klíčovou roli při přípravě žáků na život v dynamickém světě. V roli průvodců by měli:

- **Podporovat aktivní učení:** Aktivní učení, které zahrnuje zkoumání, experimentování a spolupráci, umožňuje žákům lépe se učit a rozvíjet klíčové kompetence.
- **Využívat inovativní pedagogické přístupy:** Učitelé by měli využívat inovativní pedagogické přístupy, které zohledňují individuální potřeby a zájmy žáků a podporují jejich aktivní zapojení do výuky.
- **Poskytovat zpětnou vazbu:** Pravidelná a konstruktivní zpětná vazba je důležitá pro to, aby se žáci učili ze svých chyb a zlepšovali se.
- **Spolupracovat s rodiči a komunitou:** Spolupráce s rodiči a komunitou je důležitá pro to, aby se žáci učili v podporujícím prostředí a měli k dispozici širokou škálu zkušeností a příležitostí.

Kultivace osobnosti a profesní přípravy

- V dnešním dynamicky se měnícím světě je kultivace osobnosti a profesní příprava klíčová pro to, aby se jednotlivci dokázali adaptovat na měnící se podmínky a uspět v profesním i osobním životě. Výchova hraje v tomto procesu nezastupitelnou roli.

Kultivace osobnosti a profesní přípravy

- **Dynamika proměn:** Rychlý vývoj technologií, globalizace a další faktory vedou k neustálým změnám v pracovním prostředí a v požadavcích na pracovní sílu. To klade nové nároky na jednotlivce, kteří se musí neustále učit a adaptovat.
- **Nedostatek jistoty:** V dnešním světě je obtížné předvídat, jaká profese bude v budoucnu žádaná. To vyžaduje, aby se jednotlivci zaměřili na rozvoj široké škály dovedností a kompetencí, které jim umožní uspět v nejrůznějších oblastech.
- **Důraz na celoživotní učení:** Učení se novým věcem a neustálý profesní rozvoj jsou klíčové pro to, aby se jednotlivci dokázali udržet na trhu práce a uspět v měnícím se světě.

Výchova jako klíčový faktor

- **Rozvíjet klíčové kompetence:** Klíčovými kompetencemi pro 21. století jsou kritické myšlení, kreativita, komunikace, spolupráce, řešení problémů, digitální gramotnost a adaptabilita. Vzdělávací systémy by se měly zaměřit na rozvoj těchto kompetencí u všech žáků.
- **Podporovat aktivní učení:** Aktivní učení, které zahrnuje zkoumání, experimentování a spolupráci, umožňuje žákům lépe se učit a rozvíjet klíčové kompetence.
- **Vybavovat žáky znalostmi a dovednostmi relevantními pro trh práce:** Vzdělávací systémy by měly být v úzkém kontaktu s trhem práce a reagovat na jeho aktuální požadavky. Žáci by měli získat znalosti a dovednosti, které jim umožní uspět v profesním životě.
- **Podporovat celoživotní učení:** Vzdělávací systémy by měly motivovat žáky k celoživotnímu učení a poskytovat jim příležitosti pro profesní rozvoj i po ukončení studia.

Výzvy pro výchovu v 21. století

- **Příprava na neznámou budoucnost:** Tradiční přístupy k výchově se zaměřovaly na předávání znalostí a dovedností, které byly relevantní v daném čase. V dnešním dynamickém světě je však nutné připravovat žáky na neznámou budoucnost a vybavit je kompetencemi, které jim umožní adaptovat se na měnící se podmínky a uspět v nejrůznějších profesích.
- **Nedostatek jistoty:** V dnešním světě je obtížné předvídat, jaká profese bude v budoucnu žádaná. To vyžaduje, aby se jednotlivci zaměřili na rozvoj široké škály dovedností a kompetencí, které jim umožní uspět v nejrůznějších oblastech.
- **Důraz na celoživotní učení:** Učení se novým věcem a neustálý profesní rozvoj jsou klíčové pro to, aby se jednotlivci dokázali udržet na trhu práce a uspět v měnícím se světě.
- **Nárůst technologií:** Technologie hrají v našem životě stále důležitější roli. Je důležité, aby se žáci naučili kriticky hodnotit informace z online zdrojů a efektivně využívat technologie pro učení a komunikaci.
- **Nerovnosti:** Nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělání a v možnostech profesního rozvoje vedou k prohlubování sociálních rozdílů. Je důležité, aby vzdělávací systémy byly inkluzivní a dostupné všem dětem bez ohledu na jejich socioekonomické zázemí.

Příležitosti pro výchovu v 21. století

- **Rozvoj klíčových kompetencí:** Klíčovými kompetencemi pro 21. století jsou kritické myšlení, kreativita, komunikace, spolupráce, řešení problémů, digitální gramotnost a adaptabilita. Vzdělávací systémy by se měly zaměřit na rozvoj těchto kompetencí u všech žáků.
- **Podpora aktivního učení:** Aktivní učení, které zahrnuje zkoumání, experimentování a spolupráci, umožňuje žákům lépe se učit a rozvíjet klíčové kompetence.
- **Využívání inovativních pedagogických přístupů:** Učitelé by měli využívat inovativní pedagogické přístupy, které zohledňují individuální potřeby a zájmy žáků a podporují jejich aktivní zapojení do výuky.
- **Poskytování zpětné vazby:** Pravidelná a konstruktivní zpětná vazba je důležitá pro to, aby se žáci učili ze svých chyb a zlepšovali se.
- **Spolupráce s rodiči a komunitou:** Spolupráce s rodiči a komunitou je důležitá pro to, aby se žáci učili v podporujícím prostředí a měli k dispozici širokou škálu zkušeností a příležitostí.

Literatura

Horák, J., Kratochvíl, M. Stručné dějiny vývoje škol a pedagogického myšlení. Liberec: TU, 2005

Průcha, J. a kol. Pedagogická encyklopedie. Praha: Portál 2009.

Průcha, J. Odborné školství a odborné vzdělávání. Fungování systému, problémy praxe a výzkum. Praha: Wolters Kluwer, 2019.